

Dank voor het downloaden van dit artikel. Dit artikel is gepubliceerd in tijdschrift *Gedragstherapie* volgens het Gold Open Access-model.

© 2026 De auteur(s). De auteur(s) behouden het auteursrecht op dit artikel.

Dit artikel wordt verspreid onder de voorwaarden van de Creative Commons Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken 4.0 Internationale licentie (CC BY-ND 4.0). Deze licentie staat toe dat het artikel vrij wordt gelezen, gedownload, gedeeld en verder verspreid, ook voor commerciële doeleinden, mits de oorspronkelijke auteur(s), titel, bron en publicatiegegevens correct worden vermeld en het artikel ongewijzigd wordt verspreid. Het maken en verspreiden van bewerkte versies, vertalingen of andere afgeleide werken is niet toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s).

Tijdschrift *Gedragstherapie* wordt uitgegeven door Koninklijke Boom Uitgevers in samenwerking met de Stichting voor Gedragstherapie.

Boom

Schematherapie voor coaches

Bespreking van

FLEUR KRAANEN, ROB VAN EIJBERGEN & MARIEKE HESSELING (2025).

Coachen vanuit de schematherapie: Begrijp en doorbreek hardnekkige patronen. Boom. 230 pp., € 24,95. ISBN 9789024472659

► ANNEMARIE CASTEL

In 2025 verscheen het boek *Coachen vanuit de schematherapie*. Zoals de titel aangeeft, is het boek geschreven voor coaches die willen werken met schema's en modi, en die handvatten zoeken om op een dieper niveau patronen te bewerken. Het boek kent een duidelijke opbouw: de eerste vijf hoofdstukken behandelen de theoretische basisprincipes van de schematherapie, waarna in acht hoofdstukken een stappenplan wordt gepresenteerd. In deze hoofdstukken wordt achtereenvolgens het proces van intake tot gedragsverandering doorlopen.

De opzet wekt in eerste instantie de indruk van een individuele en kortdurende aanpak. Diverse experiëntiële technieken worden toegelicht en er is aandacht voor huiswerk. Het boek bevat bijlagen met formulieren ter ondersteuning van bijvoorbeeld huiswerkopdrachten en psycho-educatie. De schrijfstijl is aangenaam en toegankelijk, en tekst en uitleg zijn beknopt en tot de kern gereduceerd. Hierdoor kan het boek ook steun bieden aan psychologen die net zijn gestart met schematherapie. Vanwege de eenvoud ervan zou het boek deels als psycho-educatief materiaal voor cliënten gebruikt kunnen worden, al biedt de Vereniging voor Schematherapie naar mijn mening schema- en modi-overzichten die overzichtelijker en gebruiksvriendelijker zijn dan die in dit boek.

De auteurs hebben in hun schemaoverzicht al rekening gehouden met het nieuwe schema 'onrechtvaardigheid', dat is opgenomen. Het schema 'gebrek aan coherente identiteit' kon ik echter niet terugvinden. Zoals bekend kampt de schematherapie met een grote diversiteit aan benamingen voor modi in de literatuur. De auteurs van dit boek dragen hieraan bij door benamingen te gebruiken als de 'rationele beschermer', de 'thrillseeker' en de 'schuldinducerende ouder'. Daarnaast is veel van het materiaal uit dit boek voor de ervaren schematherapeut bekend en herkenbaar uit andere schematherapeutische boeken en van de website van de Vereniging voor Schematherapie.

De auteurs lijken te slagen in hun opzet om coaches van informatie te voorzien over schematherapieën en spelen daarmee in op een mogelijke behoefte van deze grote doelgroep. De informatie in het boek betreft echter

hoofdzakelijk een vertaalslag van bestaande schematherapeutische kennis en biedt voor psychologen die reeds met schematherapie werken niets nieuws. In het voorwoord verantwoorden de auteurs hun keuze om een boek voor coaches te schrijven, en lichten zij het onderscheid tussen coaching en therapie toe, inclusief een waarschuwing dat coachen geen therapie is.

Toch begeven zij zich met dit onderscheid op glad ijs. Zo stellen ze dat bij zich herhalende, hardnekkige patronen een coachee beter kan worden doorverwezen, terwijl zulke patronen vaak de aanleiding zullen zijn voor coaches

De auteurs begeven zich op glad ijs

om te gaan werken met schematherapeutische technieken. Daarnaast wordt therapie gepositioneerd als gericht op het helen van het verleden, terwijl coaching zich zou richten op de toekomst. In stap 2 van het model – het onderzoeken van de schema's – wordt echter expliciet aandacht be-

steed aan de ontstaansgeschiedenis. Het is voorstelbaar dat hierbij oud zeer wordt geraakt, ook binnen een coachingstraject. Het onderscheid tussen coaching en therapie blijft flinterdun.

In mijn optiek is het onwenselijk om therapeutische behandelvormen pasklaar te maken voor coaches, ondanks de waarschuwing van de auteurs. Onbedoeld en ongemerkt kan een coach toch stuiten op trauma- en persoonlijkheidsproblematiek. Voor cliënten wordt het bovendien verwarrender: wat is precies het verschil tussen schematherapie door een psycholoog en coachen vanuit de schematherapie? De titel van het boek verenigt de termen 'coachen' en 'schematherapie' in één adem, wat op zichzelf al een spanningsveld oproept. De therapievorm wordt omgebogen naar een coachingstraject, terwijl onvoldoende wordt gedifferentieerd wanneer iemand bij een coach thuishoort en wanneer bij een psycholoog. Inhoudelijk worden de meeste technieken en materialen uit de schematherapie aanbevolen. Het boek lijkt daarmee vooral bedoeld om de schematherapie gebruiksvriendelijk en toegankelijk te maken voor coaches.

Samenvattend is *Coachen vanuit de schematherapie* een helder, beknopt en overzichtelijk geschreven boek. Het kan dienstdoen als naslagwerk voor beginnende schematherapeuten, maar is inhoudelijk niet origineel en voegt voor ervaren professionals weinig toe. De auteurs richten zich op coaches die meer handvatten zoeken om met coachees aan verandering van patronen te werken. Wat mij betreft is dit geen ontwikkeling die verdere stimulans behoeft, gezien het risico dat mensen met meer hardnekkige problematiek terecht kunnen komen bij onvoldoende toegeruste coaches, al lijkt deze ontwikkeling onvermijdelijk zolang er een duidelijke vraag in de markt bestaat.

Annemarie Castel is klinisch psycholoog-psychotherapeut, VGCT-supervisor, schematherapie-supervisor, TFP- en MBT-therapeut, en psychoanalytisch psychotherapeut. Ze werkt zowel vrijgevestigd als binnen de specialistische ggz. *Correspondentieadres:* psychologiepraktijkacastel@gmail.com